

cors 2014-2015

avaloracion diagnostica educacion segondària obligatòria competència comunicativa: aranés

Nòm e cognòms

Grop

Tèxte 1: Kilian Jornet: era mia enfança

Lieg eth tèxte damb atencion e respon es questions.

Era mia enfança siguec era d'un mainatge normau. Quan non èra ena escòla m'agradaue jogar pes entorns dera casa des mèns pairs, solet, damb era mia fraia o damb amics der estudi que venguïen a passar bèra tarde. Hègem ath magatalh, jogàuem a acaçar-mos, construïem cabanes e forteses, e transformàuem er entorn en paratges imaginaris d'imatges de comics o pellicules. Jamès è estat ua d'aqueres persones que s'embarren en casa, e aguí era sòrt de qu'ès mèns pairs viuessen en un refugi de montanha, a on eth mèn pair trabalhau de guarda, plaçat a 2.000 mètres de

nautada, en versant nòrd dera Cerdanha, entre tucs fronterèrs damb França e Andòrra. Eth mèn terren de jòc jamès a estat un carrèr o un pati: an estat es bòsqi deth Cap deth Rec, es pistes d'esquí de hons e es montanhes dera Tossa Plana, era Muga, eth pòrt de Perafita... Aqiu siguec a on comencè a descorbir eth fascinant mon dera natura. En tornar dera escòla, encara non auïem deishat es morralets en minjador e ja èrem dehòra grim pant pes ròques o espenjoladi en ua branca d'arbe en ostiu, o sautant pes prats nheuadi damb es esquís de hons en iuèrn.

Atau passèren lèu es ans, entre jòcs ath torn deth refugi e excursions es dimenjades e es vacances. Tostemp qu'auïem dus o mès dies de hèsta profitàuem entà anar a explorar ua montanha naua. Quan era mia fraia e jo ja caminàuem, comencèrem a pujar es montanhes qu'auïem mès ara man, es tucs de mès apròp deth refugi. E progressivament anèrem cercant naues aventures mès luenh. Damb tres ans ja auia coronat era Tossa Plana, eth Perafita e era Muga. E en çò que hè as cimes der Aneto, damb sies ans hi eth mèn prumèr quate mil, e damb dètz, completàuem era trauèssa des Pirenèus en quaranta dus dies... Mès jamès hérem aquestes excursions seguint es passi des nòsti pairs. Ei vertat qu'èren eri que mos amiauen enquiath cap e mos guidaen, mès èrem nosati es qu'auïem de descorbir eth camin, cercar es senhaus e comprèner perqué passaue per un costat e non per aute. Non èrem cap simples observadors d'aquerò que passaue en nòste entorn, senon qu'era montanha aquerie un significat mès ample qu'eth de terren tà divertir-se. Ère un terren damb vida, qu'auïem de conéisher entà poder-mos-i botjar damb seguretad, entà poder-lo interpretar e preveir-ne es perilhs. En fin, mos auïem d'adaptar ath terren a on auïem neishut.

E atau siguec com es nòsti pairs mos ensenhèren a estimar era montanha: hènt-mos a sénter part d'era. Perque en hons ua montanha ei com ua persona: tà estimar-la prumèr la cau conéisher e un viatge coneishuda, pòs saber quan ei enfadada e quan contenta, com tractar-la, com jogar damb era, com cuedar-la quan li hèn mau, quan vau mès non molestar-la... Mès era diferéncia damb quinsevolh persona ei qu'era montanha, era natura, era tèrra, ei immensament mès grana que tu. Non cau desbrembar jamès que tu sonque ès un petit punt, un puntet en espaci, en infinit, e qu'ei era qui decidís en quaussevolh moment se vò esfaçar o non aquest punt.

Kilian Jornet, *Córrer o morir* (tèxte adaptat)

1 Quines activitats hège Kilian Jornet en sòn temps liure quan ère petit?

- a. Estudiaue musica.
- b. Anaue tà classes de repàs.
- c. Jogaue a fotbòl damb es sòns amics.
- d. Corrie pes montanhes.

Tèxte 1: Kilian Jornet: era mia enfança

2 A on viuie Kilian Jornet de petit?

- a. França.
- b. Andòrra.
- c. Era Cerdanha.
- d. Era Muga.

0-1

3 Quines montanhes auie pujat Kilian damb tres ans?

.....
.....

0-1

4 Quina edat auie Kilian Jornet quan hec eth sòn primèr quate mil?

- a. Tres ans.
- b. Sies ans.
- c. Dètz ans.
- d. Dotze ans.

0-1

5 Perqué es pairs de Kilian Jornet deishauen qu'eth e era sua fraia descorbissen eth camin enquiath cap dera montanha per eri madeishi?

- a. Perque non i auie perilh en camin.
- b. Entà acostumar-se ath clima de nauta montanha.
- c. Entà qu'aprenessen a orientar-se ena montanha.
- d. Tà comprovar qu'eth e era sua fraia s'ajudauen entre eri.

0-1

6 Mèrca damb ua X s'ei vertadera (V) o faussa (F) cada ua d'aguestes frases:

	V	F
a. Kilian jogaue de petit damb era sua fraia.	☐	☐
b. Casa sua ère a 2.500 mètres de nautada.	☐	☐
c. Tostemp que podie pujaue tàs tucs dera Tossa Plana.	☐	☐
d. Aprenc des de ben petit a adaptar-se ara montanha.	☐	☐

0-1

0-1

0-1

0-1

7 Indica er orde en qué s'expòsen es hèts en tèxte:

A. Realizèc es sues primères rotes pera montanha.	B. Aprenc a orientar-se e espavilhar-se ena montanha.	C. Jogaue de petit damb es sòns amics pes bòsqui.	D. Aprenc a estimar era montanha.
---	---	---	---

- a. A → B → D → C
- b. C → A → B → D
- c. C → D → B → A
- d. D → C → A → B

0-1

Tèxte 1: Kilian Jornet: era mia enfaça

8 Eth pronòm 'la' ena expression (soslinhada en tèxte) "la cau conéisher" se referís a:

- a. era fraia.
- b. era mair.
- c. era natura.
- d. era montanha.

0-1

9 Indica quina ei era forma verbau adequada ena següenta proposicion:

Quan Kilian ère petit _____ es montanhas qu'auie mès apròp de casa.

- a. pugèc
- b. a pujat
- c. pujarie
- d. aguesse pujat

0-1

10 Quin tipe de tèxte as liejut?

- a. Autobiografic sus era vida der autor.
- b. Narratiu en tresau persona.
- c. Descriptiu sus era sua enfaça.
- d. Expositiu sus era formacion d'un esportista.

0-1

Tèxte 2: “Papa, m’estimi mès auer ua tauleta qu’un coche”

Lieg eth tèxte damb atencion e respon es questions.

Isabel, madrilèna de 18 ans qu’ara estúdie en Berlin, s’acabe de trèir eth permís de conduir. “Mès sonque per se’n futur l’auessa de besonh”, aclarís. Non a intencion, “ne ganes”, de crompar-se un coche. “Tà qué? Ei ua carga mantier-lo. Pogui anar en transpòrt public, en bici, compartir o logar-ne un. Tostemp i a bèra alternativa. Ei ua despena innecessària, m’estimi mès invertir es sòs en d’autes causes”, opine.

Es fabricants de coches son preocupadi. Era generacion deth millèni, es neishudi entre es ans 1980 e 2000, semble mens interessada en aquerir bens tradicionaus coma cases e coches. M’estimi mès crompar telefòns mobils, dispositius tecnològics e ròba.

Non ei eth prumèr còp que saute era alarma en sector. Tradicionaument, eth coche s’auie convertit en un simbèu de maduresa, prosperitat, libertat. Mès es tempsi an cambiat.

En Espanha cada viatge i a mens conductors joeni. Tà quauqu’uns, era devarada d’aguest tipe de conductors se deu exclusivament ara crisi. “Ei vertat qu’ara ja non vien tanti a treiguer-se eth carnet quan complissen es 18. Mès non perque non volguen, senon perque non pòden. Tà qué s’an de gastar aqueri sòs, se dempús non poderàn crompar-se un coche?”, se ditz. “Èm convençudi de que quan s’acabe era crisi tornaràn tàs autoescolè. Es que vien ac hèn damb era madeisha illusion qu’abans”, opine.

Era crisi e tanben er envielhiment dera poblacionn expliquen en part aguest cambi de tendéncia, mès i a d’auti factors. Er estudi realizat en EE UU descorbic que joeni procedenti de famílies damb ingrèssi annaus superiors as 70.000 dòlars annaus (51.500 euros) an duplicat er usatge deth transpòrt public e bicicleta es darrèri dètz ans. Ei a díder, es mens afectadi pera crisi tanben dan era esquia ath coche.

I a un cambi de prioritats. Quan eth pressupòst ei ajustat, s’elimine ua despena tan grana coma era que supòse un coche. Es despenes que represente auer un veïcul (assegurança, impòst de circulacion, combustible, parcatge) son fòrça nauti.

Mentre qu’er automobil se percep cada còp mès com ua carga, era tecnologia aucupe eth sòn lòc como simbèu dera libertat. “Er usatge des hilats sociaus a redusit eth besonh des joeni d’utilizar eth coche. Era connexion constanta damb amics que permeten es hilats sociaus e es aplicacions de messatgeria instantanèa hèn que ja non sigue tan imprescindible gèsser de casa e conduir entà èster damb quauquarrés”.

Es naues tecnologies, per un aute costat, an beneficiat eth desenvolopament de formes de transpòrt alternatives. En toti es païsi creishen es plataformes en Internet que meten en contacte a persones que vòlen compartir coche tà repartir es despenes de viatges, e tanben creishen es usatgèrs de servicis d’automobils, bicicletes o mòtos compartides, especiaument enes ciutats. En Espanha ja existissen diuèrses plataformes d’aguest tipe.

Eth rapide avançament d’aguesta forma de transpòrt alternatiu a a veir damb eth creishement d’aquerò que se coneish coma consum collaboratiu, referit ara practica de compartir, escambiar, prestar, logar o regalar bens o servicis entre ciutadans. Ei un indici deth cambi de mentalitat que i a ara”.

Raquel Vidales, *El País* (tèxte adaptat)

Tèxte 2: “Papa, m’estimi mès auer ua tauleta qu’un coche”

1 Qué acabe d’obtier Isabel?

- a. Un nau trabalh.
- b. Ua bèca tà estudiar en Berlin.
- c. Un coche.
- d. Eth permís de conduir.

0-1

2 Segontes eth tèxte, quines alternatives a Isabel a part deth coche?

.....

.....

0-1

3 Qué les preuque, segontes eth tèxte, as fabricants de coches?

- a. Poder aufrir boni coches a prètz competitius.
- b. Eth dessenh des coches dera competència.
- c. Qu’es joeni ja non crompen tanti coches.
- d. Era crisi e era queiguda des vendes de coches.

0-1

4 Quines tres rasons, segontes eth tèxte, expliquen era devarada de conductors joeni en España?

.....

.....

0-1

5 Escriu a quines despenes, ath delà dera gasolina, a de hèr front eth propietari d’un coche:

.....

.....

0-1

6 Mèrca damb ua X s’ei vertadera (V) o faussa (F) cada ua d’aguestes frases:

	V	F	
a. En EEUU sonque es joeni damb escassi recorsi utilizen es transpòrts publics.	☐	☐	0-1
b. Es despenes que represente auer un veïcul son escasses.	☐	☐	0-1
c. Enquia ara, eth coche ère un simbèu de maduresa e libertat.	☐	☐	0-1
d. Gràcies as hilats sociaus es joeni non an tant de besonh deth coche tà relacionar-se.	☐	☐	0-1

7 Escuelh eth nèxe adequat (entre es opcions a, b, c, d) tà completar era proposicion: “Abans, eth coche ère un signe de libertat, _____, ara n’ei era tecnologia”.

- a. entà
- b. totun
- c. gràcies a
- d. maugrat de

0-1

Tèxte 2: “Papa, m’estimi més auer ua tauleta qu’un coche”

8 Segontes eth tèxte, qué ei çò que més interèsse as joeni “dera generacion deth millèni”?

- a. Crompar objèctes materiaus.
- b. Relacionar-se e colaborar damb es auti.
- c. Crompar-se un coche.
- d. Logar ua casa tà víuer.

0-1

9 Qué ei eth consum collaboratiu?

.....
.....

0-1

10 Escriu ua expression equivalenta a ‘an beneficiat’ (soslinhat en tèxte) ena proposicion “es naues tecnologies an beneficiat eth desvolopament de formes de transport alternatives”:

- a. an favorit
- b. an suposat
- c. an describit
- d. an promocionat

0-1

11 Quin des següenti títols exprèsse més ben eth tèma d’aguest tèxte?

- a. Es joeni non pòden crompar-se coches.
- b. Cada còp i a més conductors d’edat.
- c. Era joenessa deth sègle XXI
- d. Es nau interèssi des joeni.

0-1

12 Quin tipe de tèxte as liejut?

- a. Un fragment de novèla.
- b. Un tèxte descriptiu.
- c. Ua cronica periodistica.
- d. Un tèxte expositiu.

0-1

Expression escrita

EXERCICI D'ORTOGRAFIA

1 Complèta es paraules metent era letra o es letres (e er accent, s'ei de besonh) en espaci corresponent.

a. Kilian Jornet a pujat força monta__es.

b. Eth mèn frair s'a crompat un co __ e ibrid.

c. È de __èr ua comission.

d. En aquest cement__ri reposauen es sòns avantpassats.

e. A Maria li crompè ua pe__a blua en mercat.

0-1

a

0-1

b

0-1

c

0-1

d

0-1

e

EXERCICI DE PUNTUACION

2 D'entre toti es signes de puntuacion (virgula, punt e virgula, punt finau, punts suspensius, signes d'interrogacion o exclamacion, etc.) utiliza es que siguen de besonh tà méter enes espacis en blanc.

Ath delà, as de corregir e méter en majuscula, quan convengue, era prumèra letra deth mot que comence era proposicion.

Era mia mair __ (1) era mia fraia e jo gessérem a passejar peth bòsc a escures. Era mia fraia petita me didec__ (2)

-È pòur! Tu non__ (3)

Jo li responí__ (4)

- Non te preocupes.

Jo sabia qu'en bòsc pirenenc non i podie auer cap de perilh__ (5) mès vertadèrament aquerò que la espantaue ère era escuretad.

0-1

1

0-1

2

0-1

3

0-1

4

0-1

5

Redaccion

Partint deth tèxte 1, desvolòpa eth tèma següent:

QUE HÈGES EN GÉSSER DERA ESCÒLA QUAN ÈRES PETIT?

Escriu entre 10 e 15 linhas. Se n'escrives mens de 10, non se te corregirà era redaccion e era tua puntuacion se veirà afectada.

Te recomanam que seguisques aquest procediment:

1. planificacion, esquèma des idies que desvoloparàs;
2. prumèra version dera redaccion;
3. revision, correccion e version definitiva.

Pòs servir-te d'aguesta huelha coma brolhon.

BROLHON

Redaccion

Utilize aqesta pagina entara redaccion definitiva.

QUE HÈGES EN GÉSSER DERA ESCÒLA QUAN ÈRES PETIT?

0-1-2
-3-4

A

0-1-2
-3-4

R

0-1-2
-3-4

S

0-1-2
-3-4

L

0-1-2
-3-4

FO O

0-1-2
-3-4

M

0-1

P

Fòrça gràcies pera tua colaboracion.